

Dôvodová správa

A. Všeobecná časť

Poslanec Národnej rady Slovenskej republiky Tomáš Valášek (nezaradený, člen Progresívneho Slovenska) predkladá na rokovanie Národnej rady Slovenskej republiky návrh na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Cieľom predkladaného návrhu je zrušiť znevýhodnenie žien – matiek, ktoré porodila druhé (resp. ďalšie) dieťa skôr, ako staršie dieťa dosiahne vek 3 roky a zároveň počas čerpania rodičovskej dovolenky majú príjem z kratšieho pracovného úväzku u svojho zamestnávateľa.

Je pomerne bežnou situáciou, že zamestnávateľ sa so zamestnankyňou dohodne počas jej prvej rodičovskej dovolenky na tom, že sa zamestnankyňa do zamestnania vráti skôr na skrátenej úväzok a teda za nižší príjem z dôvodu starostlivosti o dieťa/deti. Keďže má počas poberania rodičovského príspevku príjem, ak znovu otehotnie, do rozhodujúceho obdobia pre výpočet ďalšej (tzv. reťazovej) materskej je započítavaný práve tento nižší príjem. Žena tak dostane nižšiu materskú, akú by dostala, keby zostala po celý čas na rodičovskom príspevku a nepracovala.

Ženy (zamestnankyne aj SZČO) sú v tejto situácii v podstate trestané nižšou druhou materskou za to, že si chcú počas poberania rodičovského príspevku a počas starostlivosti o deti v prvých 3 rokoch ich života privyrobiť, resp. nezostať bez kontaktu so svojím zamestnávateľom. Trh práce sa dynamicky vyvíja, a pokiaľ chceme, aby od neho ženy nezostávali odtrhnuté príliš dlho, pretože v takom prípade je pre ne oveľa ťažšie opäť sa vrátiť do pracovného prostredia, je nevyhnutné vytvárať pre ne také podmienky, ktoré by im opätovný vstup na trh práce čo najviac uľahčili.

Z tohto dôvodu predkladateľ navrhuje, aby sa za rozhodujúce obdobie potrebné na zistenie denného vymeriavacieho základu na určenie výšky druhého (resp. nasledujúceho) materského alebo tehotenského zamestnankyne považovalo to obdobie, ktoré bolo rozhodujúcim pri zisťovaní nároku na predchádzajúce materské alebo tehotenské, pokiaľ takto určená výška materského alebo tehotenského bola vyššia, ako by bola výška materského alebo tehotenského pri druhom, resp. nasledujúcom pôrode.

Táto úprava platí len pre obdobie, kedy sa matke vypláca rodičovský príspevok a rieši situáciu tých žien, ktoré sa chcú medzi dvomi pôrodmi vrátiť späť do svojej predošlej práce, ale na čiastočný úväzok. Aktuálna právna úprava im to neumožňuje bez toho, aby im takýto úväzok negatívne neovplyvnil výšku druhej (resp. nasledujúcej) materskej. Tieto ženy tak dnes nemôžu vykonávať svoju pôvodnú prácu na čiastočný úväzok, a v podstate musia zostať doma, aby si zachovali pôvodnú výšku materskej aj po druhom, resp. nasledujúcom pôrode.

Právna úprava, ktorú navrhuje predkladateľ, platí rovnako tak pre zamestnankyne ako aj pre SZČO.

Návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi a inými zákonmi, medzinárodnými zmluvami a inými medzinárodnými dokumentami, ktorými je Slovenská republika viazaná.

B. Osobitná časť

K Čl. I

K bodu 1

V § 54 zákona o sociálnom poistení sa dopĺňa nový odsek 6, ktorý sa týka zamestnankýň a ustanovuje, že za rozhodujúce obdobie potrebné na zistenie denného vymeriavacieho základu na určenie výšky druhého (resp. nasledujúceho) materského zamestnankyne počas poberania rodičovského príspevku, sa bude podľa novej úpravy považovať to obdobie, ktoré bolo rozhodujúcim pri zisťovaní nároku na predchádzajúce materské, ak výška tohto materského bola vyššia, ako by bola výška materského pri druhom, resp. nasledujúcom pôrode z dôvodu práce na čiastočný úväzok popri poberaní rodičovského príspevku.

K bodu 2

Obdobná úprava ako v prípade výšky druhého (resp. nasledujúceho) materského sa navrhuje aj pre účely určenia výšky tehotenského.

K bodu 3

V § 54 zákona o sociálnom poistení sa zároveň dopĺňa nový odsek 8 a 9, ktorý zavádza tú istú právnu úpravu ako odsek 6 a 7, ale konkrétne pre SZČO.

K bodu 4

Legislatívno-technická úprava.

K Čl. II

Upravuje sa ustanovenie § 12 ods. 6 zákona o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov tak, aby návrh pokrýval aj situáciu policajtiiek a profesionálnych vojačiek, pričom sa zakotvuje, že v prípade reťazových pôrodov nesmie výška materskej klesnúť pod výšku stanovenú pri nástupe na prvú materskú dovolenku.

K Čl. III

S ohľadom na predpokladaný priebeh legislatívneho procesu sa navrhuje nadobudnutie účinnosti od 1. januára 2022.